

**Områdesbestämmelser för området vid Lovö kyrka, Ekerö kommun,
Stockholms län**

Dnr 2004.26.213

BESKRIVNING

Karta med bestämmelser

Beskrivning (denna handling)

PLANENS SYFTE

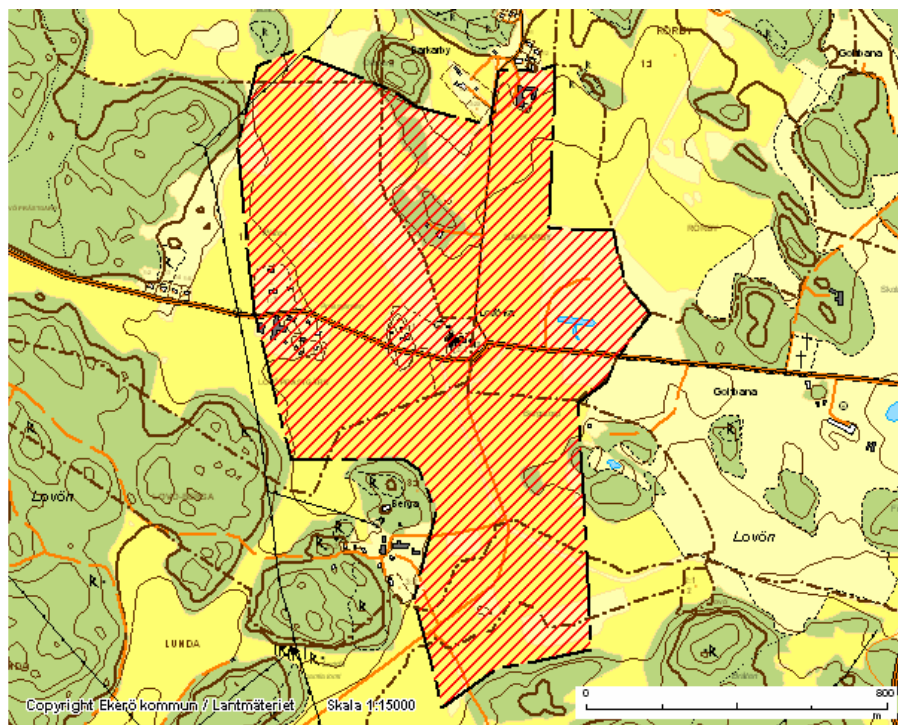
Kommunstyrelsens arbetsutskott har 2004-06-08 beslutat att arbete med områdesbestämmelser för att säkerställa kulturvärden ska inledas kring bl a Lovö kyrka.

Områdesbestämmelserna syftar till att säkerställa riksintresset för kulturmiljövården. Bestämmelserna avser att ge tillräckligt skydd för att kulturbygden kring kyrkan ska kunna bevaras.

PLANDATA

Lägesbeskrivning

Planområdet omfattar området kring Lovö kyrka på Lovön i Ekerö kommun.

Avgränsning av området

Storlek

Planområdets area är ca 113 ha.

Markägoförhållanden

Området med och närmast kyrkan består av fastigheterna Lovö Prästgård 3:1 där kyrkan ligger och som ägs av Lovö församling, Lovö Prästgård 2:1, som ägs av Ekerö Kyrkliga samfällighet och Lovö Prästgård 1:1, som ägs av Prästlönetillgångar i Stockholms stift. Omgivande stora markområden Lovö-Berga 3:1, Barkarby 3:1 och Lovö-Norrby 5:1 ägs av staten. Även ett antal enskilt ägda fastigheter finns.

TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDE

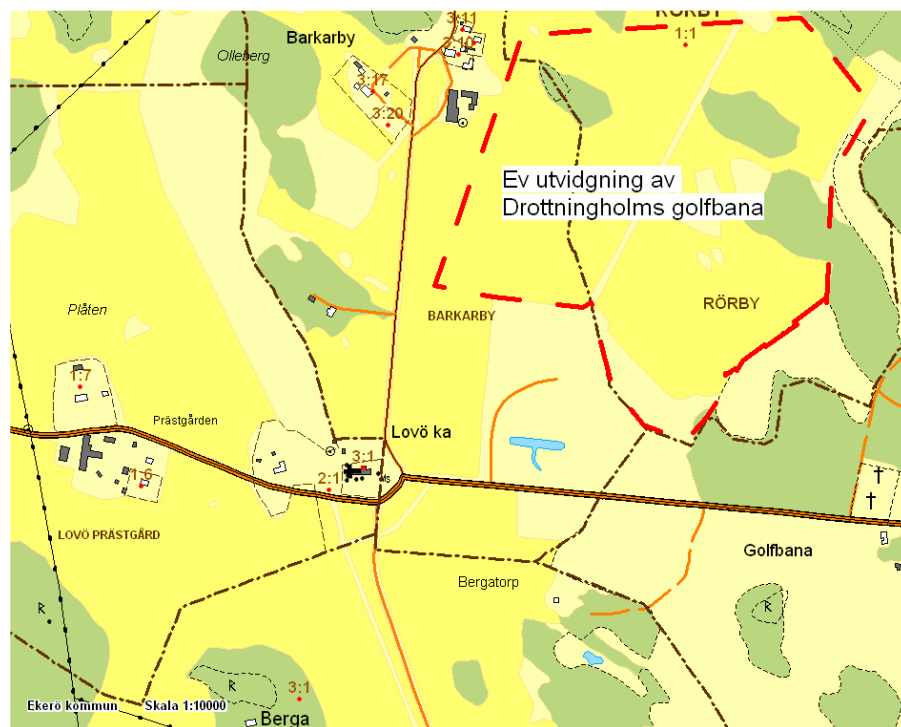
Riksintressen

Området omfattas av riksintresset för kulturmiljön enligt 3 kap 6 § miljöbalken (MB). Områden som är av riksintresse för kulturmiljövården skall skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada kulturmiljön.

Planområdet, liksom hela Ekerö kommun, omfattas även av särskilda hushållningsbestämmelser enligt 4 kap 1-2 §§ MB, som innebär att Mälaren med öar och strandområden, med hänsyn till de natur- och kulturvärden som finns i området, i sin helhet är av riksintresse. Inom detta område ska turismens och friluftslivets, främst det rörliga friluftslivets, särskilt beaktas vid bedömningen av exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön.

Översiktliga planer

För området gäller översiktsplan för Ekerö kommun, antagen av kommunfullmäktige 2005-12-13. I översiktsplanen föreslås att områdesbestämmelser skall tas fram för området kring kyrkan. Områdesbestämmelserna har således stöd i den antagna översiktsplanen. Något specifikt program för områdesbestämmelserna har därför inte befunnits nödvändigt.

Önskemål om utvidgning av Drottningholms golfbana

Detaljplaner

Inga detaljplaner finns i eller i anslutning till området. Öster om området finns Drottningholms golfbana. Denna är inte detaljplanlagd. Önskemål om utökning av denna finns och detta kan innebära krav på detaljplan.

Vattenregleringsföretag

Området ligger delvis inom markavvattningsföretaget Norrby-Barkarby-Berga

Skydd för kyrkobyggnad

Kyrkobyggnaden, kyrkotomten och begravningsplatsen är skyddade enligt 4 kap lag om kulturminnen m m (KML).

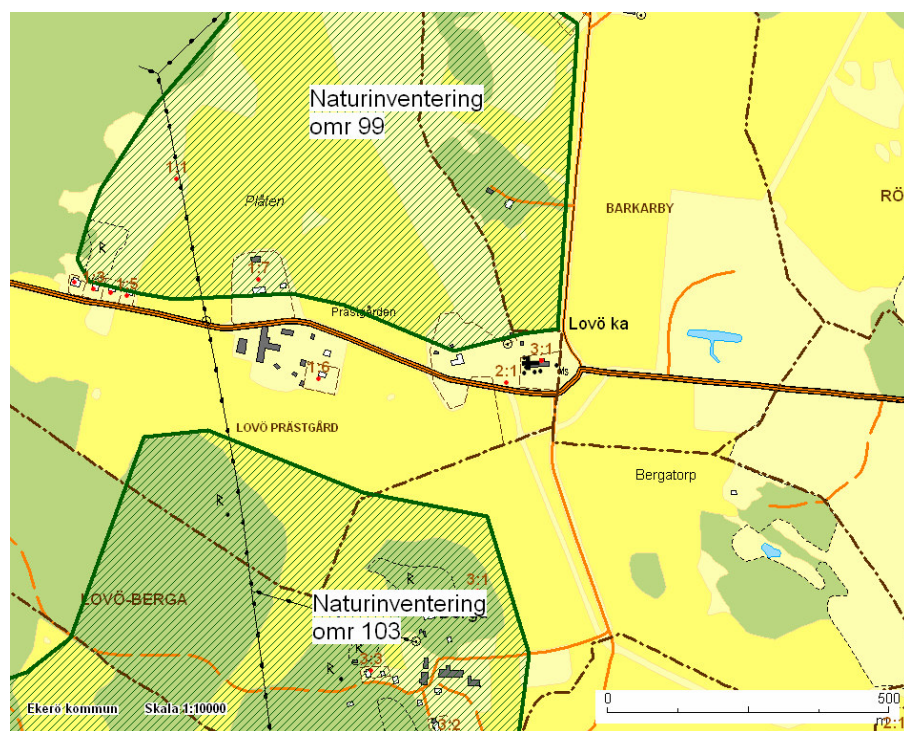
Kulturmiljöprogram

I "Mälaröarna, kulturhistoriska miljöer", som utgör kommunens kulturmiljöprogram, redovisas kulturhistoriskt värdefulla områden i Ekerö kommun. I den redovisas helhetsmiljöer, närmiljöer och särskilt värdefulla kulturminnen. Även områdena av riksintresse för kulturmiljövården redovisas.

Naturinventering m m

Enligt kommunens naturinventering finns ett par områden "Markerna kring Lovö kyrka" (nr 99) och "Berga-Lunda Tillflykten" (nr 103) delvis inom planområdet. Båda områdena redovisas som klass III.

Ett område nordväst om kyrkan finns med i länsstyrelsens inventering av Ängs- och hagmarker. Detta område ingår helt i område 99 i naturinventeringen.

Kommunens naturinventering

FÖRUTSÄTTNINGAR OCH FÖRÄNDRINGAR

Planområdet utgörs av närområdet kring den medeltida sockenkyrkan, som är belägen på en höjd i det öppna odlingslandskapet på västra delen av Lovön. Vid kyrkan strålar de tidigare grusade vägarna från de olika gårdarna samman och hit leder också den långa allén från Drottningholm.

Kulturmiljöprogram

Av kulturmiljöprogrammet framgår att området ingår i helhetsmiljön 16 Lovö.

Lovö kyrkas nuvarande utseende härrör huvudsakligen från 1600- och 1700-talet, då flera omfattande reparationer och ombyggnader genomfördes, både ut- och invändigt.

Kyrkans tillkomsttid är något oklar. Möjligen byggdes den under 1170-talet som en typisk romansk landskyrka, men det finns också uppgifter om att tornets kärna kan vara från slutet av 1000-talet.

På kyrkogården är många personer med anknytning till hovet och Drottningholm begravda. Ett gravmonument i form av en obelisk har rests över skalden Olof von Dalin och matematikern Samuel Klingenskierna, som båda var lärare åt Gustav III. På kyrkogården finns också fem runstenar.

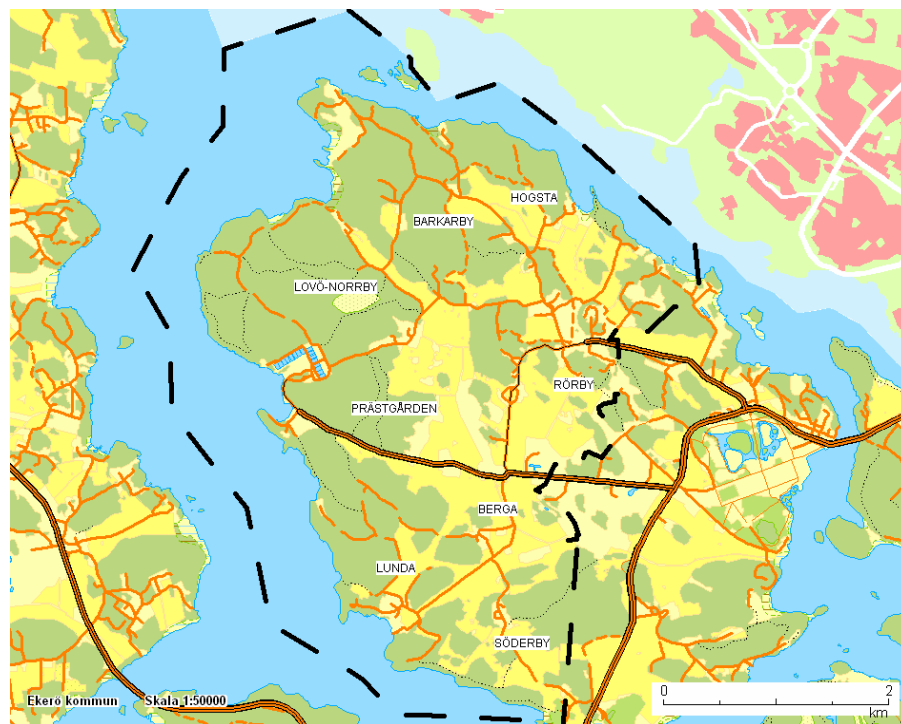
På en höjd strax väster om kyrkan står klockstapeln. Ännu längre västerut ligger prästgården.

Sydost om kyrkan finns Bergatorp, som utgör ett av få välbevarade torp på Lovön.

Inventering av bebyggelse och kulturlandskap kring Lovö kyrka

Stockholms läns museum har på uppdrag av Ekerö kommuns kulturnämnd gjort en kulturmiljöstudie av bebyggelse och kulturlandskap kring kyrkan. Inventeringen omfattar ett område väster om väg 261. Målsättningen var att ta fram underlagsmaterial för områdesanknutna rekommendationer som kan vara vägledande vid underhållsåtgärder samt i om-, till- och nybyggnadsåtgärder.

I denna står bl a: Lovö kyrka, allén och Lovö prästgård är viktiga exempel på Drottningholms slotts inflytande på ön.

Område som ingår i kulturmiljöstudien

Förslag om ”Värdefull fastighet”

Riksantikvarieämbetet tar för närvarande fram skyddsföreskrifter för Drottningholms kungsgård med tillhörande gårdar. Avsikten är eventuellt förklara denna som värdefull fastighet (Förordningen om statliga byggnadsminnen §16). Förslaget rör byggnader och mark i Drottningholms slottsförvaltnings och Statens fastighetsverks förvaltning. Beslut har ännu inte fattats.

Biotopskydd

Inom bl a jordbruksmark omfattas alléer, odlingsrösen, stenmurar samt åkerholmar av det generella skyddet för biotoper enligt 7 kap 11 § MB. Nyckelbiotopen, som redovisas ovan, omfattas också av skydd enligt samma lagrum.

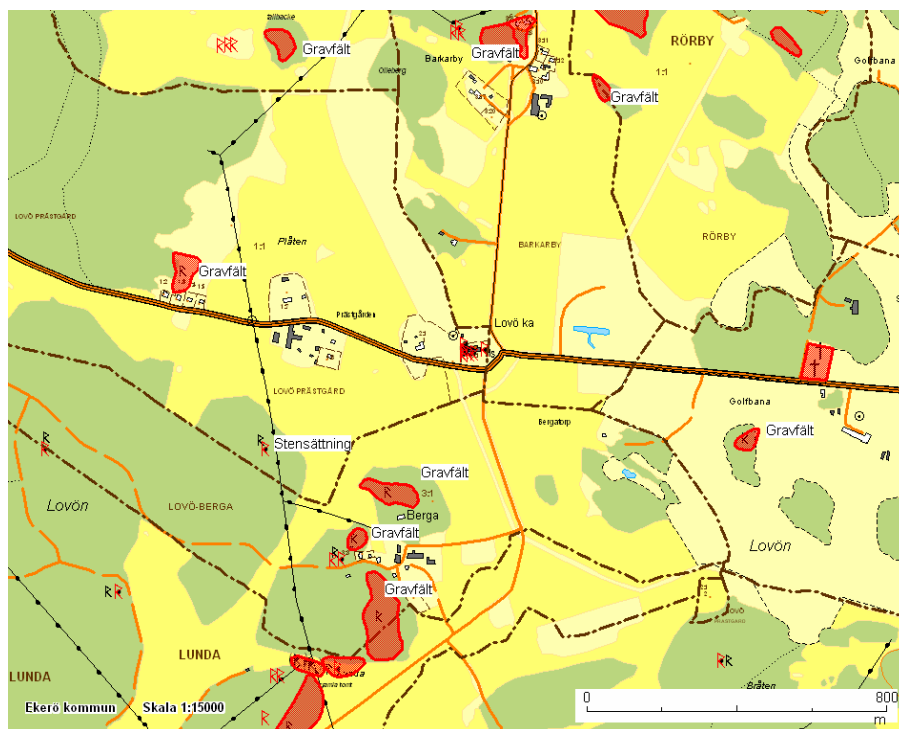
Fornminnen

Inom och i anslutning till området finns många registrerade fornminnen mest i form av gravfält. Samtliga fornminnen som finns registrerade på Riksantikvarieämbetets informationssystem för fornminnen finns markerade på kartan.

Fornlämningar är skyddade enligt 2 kap lagen om kulturminnen mm, KML. Av 2 kap 2 § KML framgår att till varje fast fornlämning hör också ett så stort område på marken som behövs för att bevara fornlämningen och ge den ett tillräckligt utrymme

med hänsyn till dess art och betydelse. Hela detta område omfattas av samma skydd som fornlämningen.

Markåtgärder eller andra ingrepp som t ex uppsättande av stängsel inte får ske inom fornlämnings- eller skyddsområde utan samråd och särskilt tillstånd enligt KML från Länsstyrelsen. Om marken i anslutning till fornlämningar används till t ex hästhagar, ska observeras att hårt markslitage kan skada fornlämningarna och därmed strida mot KML. Ett begränsat bete kan däremot vara positivt för att hålla markerna öppna.

Utdrag ur Riksantikvarieämbetets fornminnesinformation.

Hälsa och säkerhet

Området kring kyrkan utgörs till stor del av normalriskområde enligt den radonriskkarta, som utförts på uppdrag av Ekerö kommun. Området mellan kyrkan och Berga by utgörs av lågriskområde.

Skäl för bevarande

Området utgör en särskilt värdefull miljö. Ett högt antikvariskt hänsynstagande är motiverat vid komplettering av befintlig bebyggelse och vid förändringar som påtagligt kan påverka landskapsbilden runt kyrkan i ett helhetsperspektiv – d v s såväl natur- som kulturmiljön.

Förändring av natur- eller kulturmiljö

För sådana ändringar som inte kommer att omfattas av lovplikt enligt PBL i områdesbestämmelserna kan 12 kap 6 § i miljöbalken, MB, bli tillämplig. Enligt 12 kap 6 § i MB ska anmälan om samråd göras hos länsstyrelsen för sådan verksamhet eller åtgärd som kan komma att väsentligt ändra naturmiljön, och som inte omfattas av tillstånds- eller anmälningsplikt enligt andra bestämmelser i MB.

Tillsynsmyndigheten får vid samrådet om det finns behov förelägga om åtgärder för att minska miljöpåverkan, och kan även förbjuda verksamheten. Rätt till ersättning enligt 31 kap MB kan då bli aktuell. Av motivtexten till miljöbalken framgår att även värden för kulturmiljö och landskapsbild bör kunna vägas in vid bedömningen av om en åtgärd hotar naturmiljön.

Utformning

Nybyggnad, anläggning och tomt skall utformas med hänsyn till den kulturhistoriska miljön. Ytterligare fastighetsbildning respektive medgivande av nya byggrätter skall ske restriktivt.

För att området skall bibehålla sin karaktär är bebyggelsens lokalisering och utformning av stor betydelse. All tillkommande bebyggelse i området kring kyrkan har därför bedömts behöva omfattas av bygglovplikt.

Även ändring av en byggnad kan ge effekter på helhetsmiljön. För att bevara helhetsmiljön har därför bestämmelser införts om rivning, ändring och omfärgning av byggnader.

Utökningen av lovplikten sker så att den skall motsvara förhållandena inom detaljplan. Den aktuella avgränsningens bebyggda del är inom samlad bebyggelse. För den innebär den utökade lovplikten inget tillägg beträffande bygglovplikt för tillbyggnader, uppförande av komplementbyggnader eller murar och plank.

Bestämmelsen i 8 kap 1 § andra stycket plan- och bygglagen (PBL) anger att för ekonomibygnader för jordbruk, skogsbruk eller jämförlig näring krävs normalt inte bygglov. Bygglovkrav för dessa byggnader kan införas genom områdesbestämmelser. Detta framgår av 5 kap 16 § PBL.

Genom dessa områdesbestämmelser tillkommer bygglovplikt för uppförande eller tillbyggnad eller väsentlig ändring av ekonomibygnader för jordbruk, skogsbruk eller därmed jämförlig näring. Med hänsyn till områdets kulturhistoriska värden och att en förändring av bebyggelsen markant kan ändra helhetsintrycket av miljön och därmed minska dess värde bedöms en utökning av lovplikten här vara rimlig.

Det utvidgade bygglovkravet för ekonomibygnader för jordbruk, skogsbruk eller därmed jämförlig näring förenas med avgiftsbefrielse, med stöd av den nya taxan för byggnadsnämndens verksamhet, som antogs av kommunfullmäktige 2004-12-14. Av denna framgår att handläggning av ärenden om dessa ekonomibygnader i förhållande till områdesbestämmelser är avgiftsbefriad.

Miljökonsekvensbeskrivning

Områdesbestämmelserna bedöms inte innebära några negativa miljökonsekvenser.

Stadsarkitektkontoret februari 2006.

Leif Kåsthag
chef stadsarkitektkontoret

Eva Mill
planarkitekt